

הדרה למינשה

גיליון שבועי ללומדי סדר קדשים בדף היומי | עיונים • פנינים • הלכות • מושגים • תמונות

לראשונה

ניתן לראות ולהכיר את

גיד הנשה

הפנימי והחיצוני ופיצוליו

חוטי הדם והקרומים

וכל איסורי החלב

הנלמדים בימים אלו בדף היומי בפרק גיד הנשה החיבור מעטרת במאות תמונות המחשה נדירות וייחודיות בליווי ביאורים וכתובים מאירי עיניים

מדוכני כלוי כלכל

לתועלת הלומדים החיבור ערוך ע"פ סדר הנמרא במסכת חולין ומדור מיוחד הוקדש לכיאות פירש"י בגמ' בשילוב תמונות לכל משפט

ספר חובה ללומדי פרק גיד הנשה - בדף היומי ולכל המצפה לגאולה קרובה והכרת חלקי האימורים שדינם בהקטרה בבית המקדש שיבנה במהרה בימינו

סדרת הספרים המפורסמת 'והשב את העבודה' בליווי תמונות המחשה מרהיבות

שני ספרים בכרך אחד

360 עמודים

400 עמודים

איזורו מקומן

לראשונה ניתן להבין כל פרט מהמשניות הנאמרות מיד בוקר בתפילת שחרית בליווי תמונות על כל שלב פותח שער לצעירים ומבוגרים לכלל פרטי סוגי עבודת הקרבנות השונים תואר עולה אשם ושלמים בכור מעשר ופסח

מחיר 60 ש"ח

מנחות היחיד חובה ונדבה

פרוט מרתק על כל שלבי ההכנה וההקדשה של מנחת סולת, מנחת מרחשת, מאפה תנור חלות וריקקין מנחת הבהן הגדול [חביתין] מנחת חינוך שכל בהן חייב להביא בתחילת עבודתו במקדש, חוטא קנאות ונסכים

ספר כפול 70 ש"ח במקום 100 ש"ח

מנחות הציבור

מנחת העומר בחג הפסח, שתי הלחם בחג השבועות, ולחם הפנים מידי שבת

מחיר 60 ש"ח

קטורת

יצירת מופת על כל סממני הקטורת וסדר ההקטרה בבית המקדש

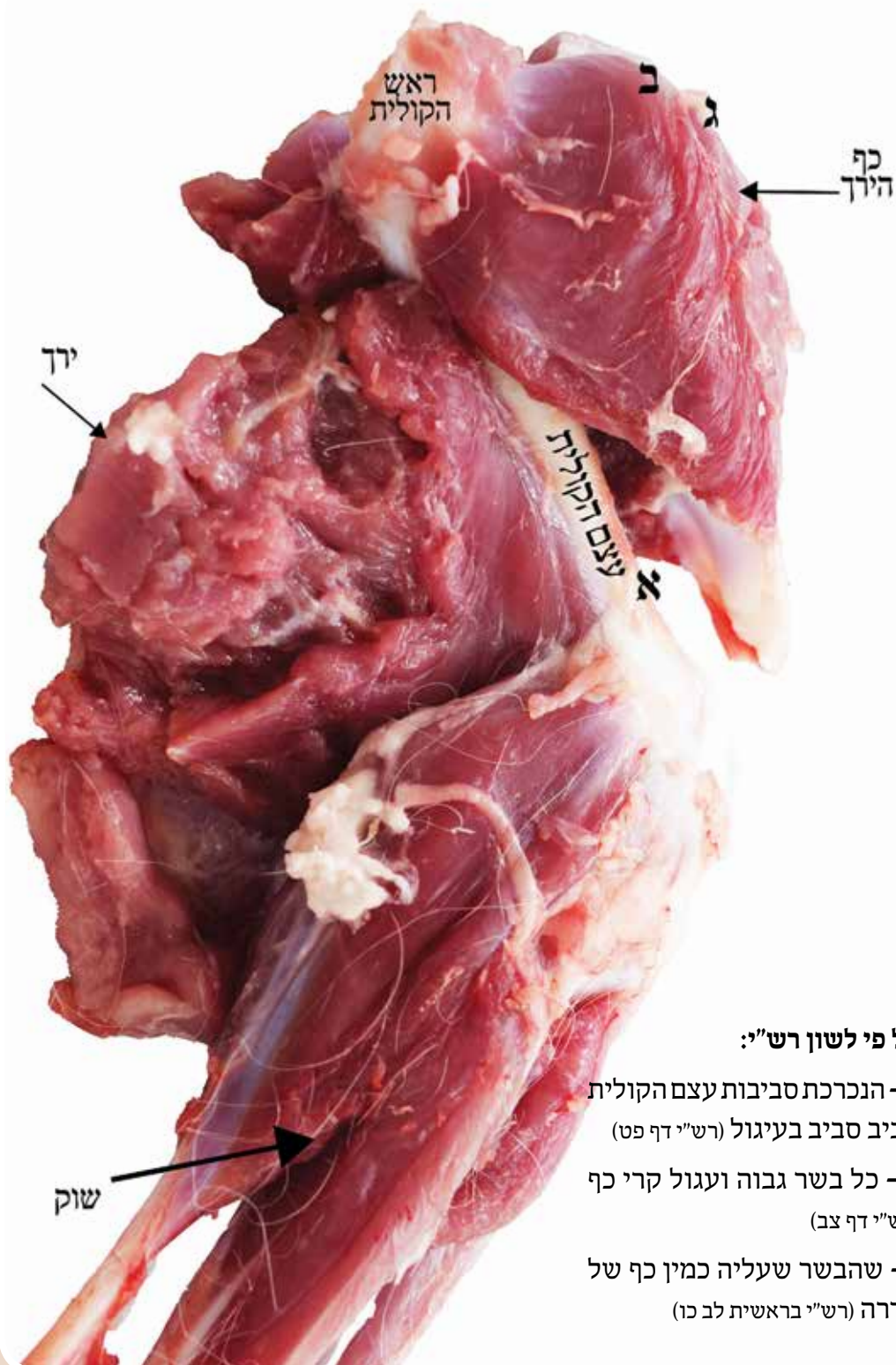
מחיר מסובסד 60 ש"ח

יצירות מופת מרתקת בליווי מאות תמונות מרהיבות הספרים שסייעו להבין ולהתחבר לעבודת הקרבנות בבית המקדש

בני ברק: דרייפוס, חו"א 34 ק"ג 24 שעות ביממה | יונה, סוקולוב 6 בחצר 03-6189607 | מודיעין: עליית הופמן, שאנא אריה 08-9298307 | ירושלים: שרגא, חב"ג 31 052-7161760 | בית שמש: ישראלי, אמרי אמת 3 052-7698113 | וינטרוב, רבינא 7 052-7626896 | אופקים: לוי, הארי"י 6 08-9921491 | צפת: אהרון, צה"ל 5 054-8475985 | אחיסמך: שברון, שבטי ישראל 16 08-6188405 | מומלץ ללאם לפני תנעה למוקד הרכישה. ניתן להזמין בחוסת דמי משלוח עד הבית אצל, בלי ספרים בחות הדגשית או 052-7647733. וכן בקבצי PDF בחות הספרים של קול הלשון

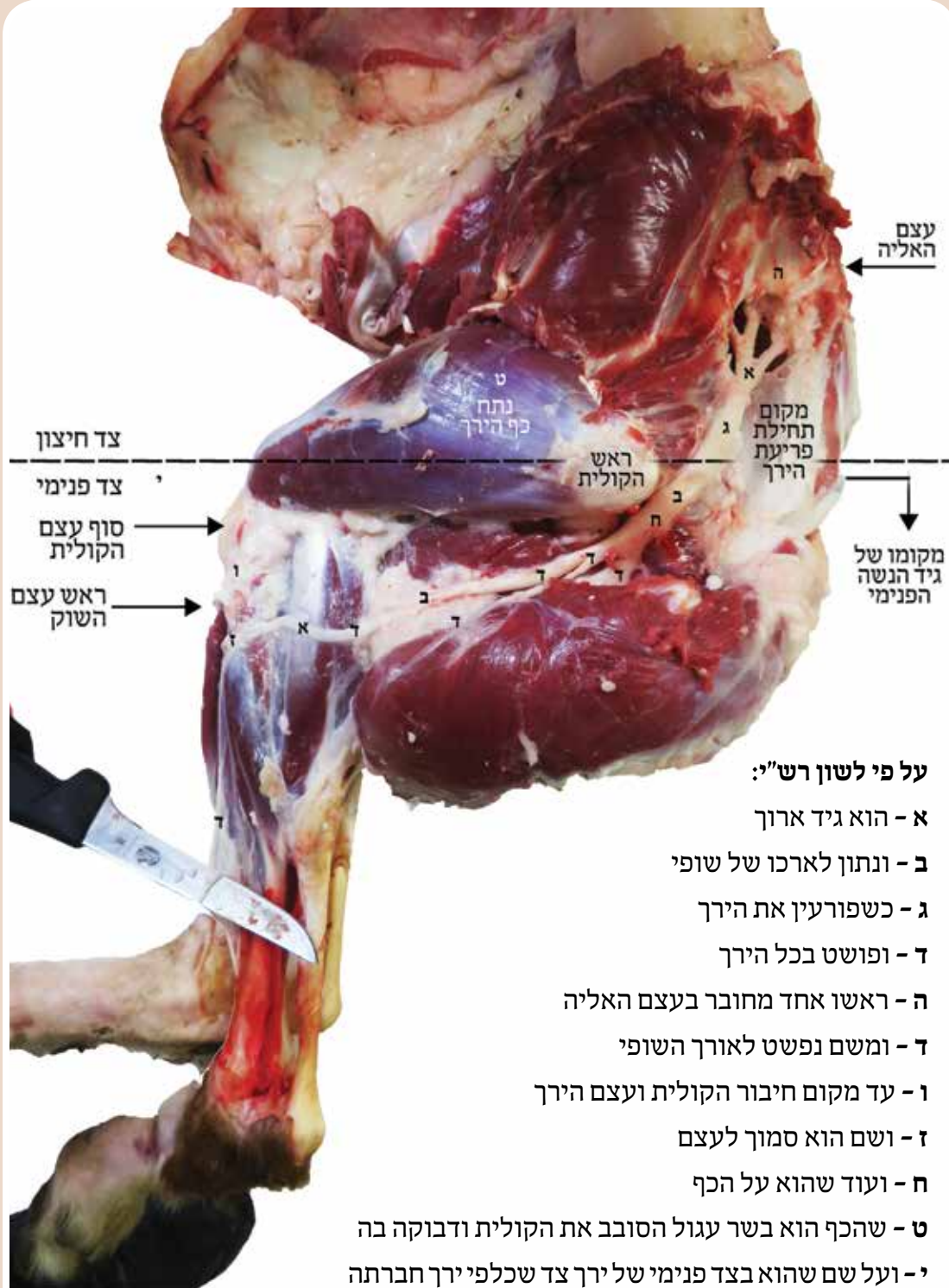
כף הירך של בהמה

על פי לשון רש"י:

- א - הנכרכת סביבות עצם הקולית סביב סביב בעיגול (רש"י דף פט)
- ב - כל בשר גבוה ועגול קרי כף (רש"י דף צב)
- ג - שהבשר שעליה כמין כף של קדרה (רש"י בראשית לב כו)

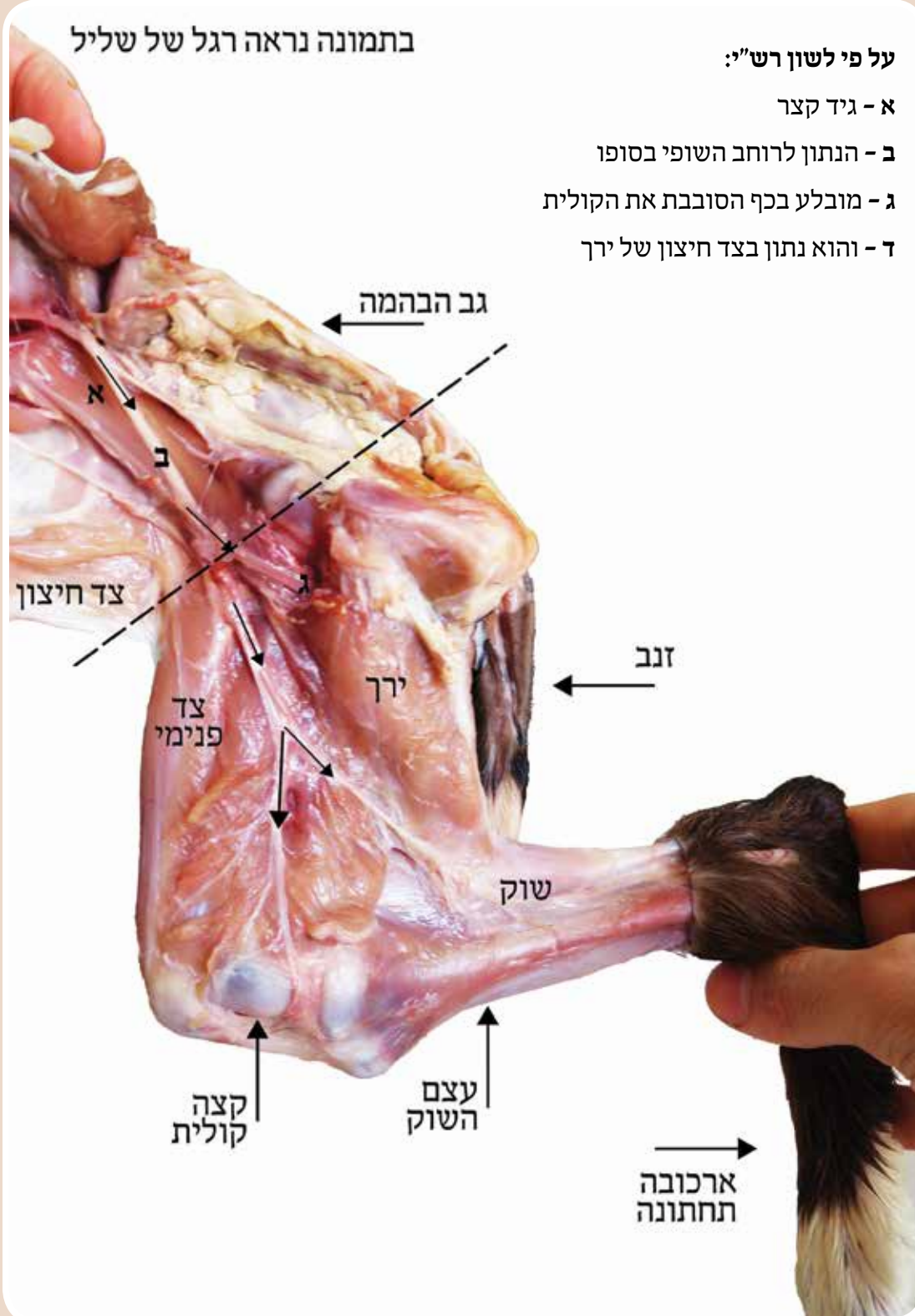
מקומו של גיד הנשה הפנימי

על פי לשון רש"י:

- א - הוא גיד ארוך
- ב - ונתון לארכו של שופי
- ג - כשפורעין את הירך
- ד - ופושט בכל הירך
- ה - ראשו אחד מחובר בעצם האליה
- ד - ומשם נפשט לאורך השופי
- ו - עד מקום חיבור הקולית ועצם הירך
- ז - ושם הוא סמוך לעצם
- ח - ועוד שהוא על הכף
- ט - שהכף הוא בשר עגול הסובב את הקולית ודבוקה בה
- י - ועל שם שהוא בצד פנימי של ירך צד שכלפי ירך חברתה
- שהבהמה מחוברת קרי לה פנימי

מקומו של גיד הנשה החיצון

להערות והארות:

עדיפות לפניות בכתב
פקס: 072-3377748
a0556779784@gmail.com
052-7186782
055-6779784

מראה כהן

שע"י מכון תורת הקרבנות

03-6189607 / 052-7175770
050-4111791 בשעות הלילה
gmail.com@7619185
מוקדים להשגת הספר
סוקולוב 6 בני ברק 03-6189607
052-7653813
משפחת סינאני הרב זוננפלד 8 בני ברק
052-7186782
וכן בחנות הספרים י. בלוי
במשלוח עד הבית 052-7647733
ובדוכני המכירות בבתי הכנסת
ובקבצי PDF בחנות קול הלשון

תמונות:

הרב נועם סינאני
ארכיון מראה כהן שע"י תורת הקרבנות

עימוד ועיצוב:

ב.צ. 052-7632779

תמונות המחשה לתלמידים

מגידי שיעורים, רמי"ם, מלמדים, מורות וכד' יכולים לצלם
לצורך שימוש לא מסחרי ללימוד לתלמידיהם, יש להשאיר
הודעה מפורטת על התמונות שהועתקו ופרטי מוסד הלימודים,
בקו המכון 2-6-0772273333

לידיעת הלומדים בחוברת

בחוברת זו - בשונה משאר חיבורי המכון - הושם דגש על ההמחשה
הכללית, כדי לפתוח פתח ללומדים המתחילים את דרכם בסדר קדשים,
ועל כן לא דקדקנו באמצעי ההמחשה בהתאמת פרופורציות וזוויות
מדויקות; ההמחשות ניתנות רק כדי לסייע לקליטת העניין ולהמחשה
כללית בלבד, ואין לדייק מהם שום פרט להלכה ולמציאות.

בקשה

הושקעה יגיעה רבה להגיה ולתקן כל טעות כפי האפשר. אמנם בספר זה עקב קוצר
הזמן עדיין לא הוגה כפי שראוי לעשות. נבקש מהלומדים והמעיינים שאם ימצאו
טעות וכד' יודיעו לנו כדי שנוכל לתקן במהירות הבאות, ושכרם רב מן השמים.

כל הזכויות שמורות

לרב נועם יצחק סינאני שליט"א מחבר הספר
ולמכון "מראה כהן" שע"י מכון "תורת הקרבנות"

הואיל ומושקע בספר זה ובתמונות המשולבות בו הון רב ויגיעה רבה, לכן ע"פ דין תורה
ולהבדיל עפ"י חוק הזכויות הבינלאומי אנו אוסרים בכל תוקף כל הדפסה צילום ציור
והעתקה כולל העתקה חלקית מספר זה, וכן אין לתרגם או לאחסן במחשב או לקלוט
בכל דרך שהיא כל חלק שהוא מהספר, וכן אין לעשות כל שימוש מסחרי בחומר הנדפס
או בקטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי, אלקטרוני או מכני, לרבות צילום והקלטה,
ללא אישור בכתב מהמוציא לאור ועל דעת זה נמכר הספר.

תוכן ענינים

הסכמות.....7

בפתח השער.....9

מפתח כללי

שער א' - גיד הנשה.....13

שער ב' - חלבים.....77

שער ג' - דם.....175

מפתח מפורט

שער א' - גיד הנשה

נידון א' | מדוע גיד הנשה נאסר רק בבהמה ולא בעוף

דף פט ע"ב ודף צב ע"ב - "ואינו נוהג בעוף מפני שאין לו כף".....15

נידון ב' | חליצת גיד הנשה בקרבנות

דף צ ע"ב - גיד הנשה של עולה.....20

נידון ג' | דין שומן הגיד

דף צא ע"א - שמנו של גיד.....22

נידון ד' | מי מגידי הירך הוא גיד הנשה שאסרה תורה

דף צא ע"א - פנימי סמוך לעצם.....24

נידון ה' | היכן הוא גיד החיצון האסור מדרבנן

דף צא ע"א - חיצון סמוך לבשר.....32

נידון ו' | מקור הדין שהגיד הפנימי הוא האסור מהתורה

דף צא ע"א - ההוא דפשיט איסוריה בכוליה ירך.....40

נידון ז' | חיטוט וגמימה בגיד הנשה

דף צב ע"ב - מחלוקת ר"מ ור"י בחיטוט גיד הנשה.....45

נידון ח' | קנוקנות מה הן

דף צב ע"ב - "לא אסרה תורה אלא קנוקנות שבו".....51

נידון ט' | מקום ה'איקלודי מיקליד' של הגיד הפנימי

דף צג ע"ב - איקלודי מיקליד.....59

נידון י' | המקום בו הגיד החיצון סמוך לעצם

דף צג ע"ב - חיצון סמוך לעצם..... 64

נידון י"א | ביאור המעשה בשמואל ובר פיולי

דף צו ע"א - בר פיולי..... 68

נידון י"ב | איזה חלק מגיד הנשה הוא האסור מהתורה

דף צו ע"א - לא אסרה תורה אלא שעל הכף..... 72

שער ב' - חלבים

נידון י"ג | החוטים שבחלב ודינם

דף צב ע"ב - חוטין שבחלב..... 79

נידון י"ד | בטעם איסור חוטי הכליות

דף צב ע"ב - חוטין שבכליות..... 83

נידון ט"ו | החלב שבתוך הכליות

דף צב ע"ב - לובן כוליא..... 85

נידון ט"ז | חלב שעל יותרת הכבד שאסר הר"א ממיץ

דף צב ע"ב - שי' הרא"ם שבתוספות..... 90

נידון י"ז | היתר חלב הדפנות והגדרתו

דף צב ע"ב - בתוס' ד"ה אמר..... 93

נידון י"ח | טעם האיסור לפרוס את הכסלים על הבשר

דף ח ע"ב - לא ליסחוף איניש..... 96

נידון י"ט | חלבי הכסלים

דף צג ע"א - חלב שהבשר חופהו..... 103

נידון כ' | חלב שתחת המתניים

דף צג ע"א - תרבא דתותי מתני..... 116

נידון כ"א | חלב שעל ההמסס ובית הכוסות

דף צג ע"א - חלב שעל הקרב..... 127

נידון כ"ב | חלב הקליבוסת לפירוש רש"י

דף צג ע"א - תרבא דקליבוסתא..... 130

נידון כ"ג | חלב הדקין

דף צג ע"א - ריש מעיא באמתא בעי גרירה..... 141

נידון כ"ד | זיהוי חוטי העוקץ ודינם

דף צג ע"א - חוטין שבעוקץ..... 144

נידון כ"ה | מקום ה'חוטי דכפלי'

דף צג ע"א - חמשא חוטי איכא בכפלא 147

נידון כ"ו | חוטי החלב האסורים בבהמה

דף צג ע"א - תלתא משום תרבא 152

נידון כ"ז | חוטי הטחול

דף צג ע"א - חמשא חוטי... דטחלא משום תרבא 155

נידון כ"ח | מנין חוטי הכוליא האסורים

דף צג ע"א - ודכולייתא משום תרבא 157

נידון כ"ט | קרומי הטחול

דף צג ע"א - חמשה קרמי... דטחלי משום תרבא 159

נידון ל' | קרום הכסלים האסור

דף צג ע"א - דכפלי משום תרבא 163

נידון ל"א | קרומי הכליות

דף צג ע"א - ודכולייתא משום תרבא 166

נידון ל"ב | גדר חלב 'תותב קרום ונקלף' ודין חלב הקיבה והדקין

דף מט ע"א וע"ב, דף נ ע"א - תותב קרום ונקלף 168

שער ג' - הדם

הקדמה לסוגיית חוטי הדם

..... 177

נידון ל"ג | האם לכתחילה יש להסיר את חוטי הדם

דף צג ע"א - חוטין שביד 181

נידון ל"ד | כמה חיתוכים צריך לעשות בחוטי הדם

דף צג ע"א - חתכיה ומלחיה 184

נידון ל"ה | האם צריך חיתוך החוטין לצליה

דף צג ע"א - אפילו לקדירה 186

נידון ל"ו | מי הם חוטי הדם האסורים שביד

דף צג ע"א - חוטין שביד 187

נידון ל"ז | במה נתייחדו חוטי היד והלחי משאר חוטי הדם

דף צג ע"א - חמשא חוטי... ותרינ משום דמא 192

נידון ל"ח | מה נכלל בחוטי הלחי האסורים

דף צג ע"א - ודלועא משום דמא 195

נידון ל"ט | דין הקרומים האסורים משום דם

דף צג ע"א - תלתא קרמי הוו... ותריין משום דמא..... 197.

נידון מ' | קרומי הביעי והמוח האסורים משום דם

דף צג ע"א - דביעי ודמוקרא משום דמא..... 198.

נידון מ"א | דין ביעי של גדי קטן

דף צג ע"ב - הני ביעי דגדיא..... 200.

202..... **הקדמה בגדר דם שפירש**

נידון מ"ב | בשר שהאדים

דף צג ע"ב - אומצא דאסמיק..... 203.

נידון מ"ג | הכשרת הביעי מדם שבהן

דף צג ע"ב - אומצא ביעי ומזרקי..... 205.

נידון מ"ד | מיזריקי הצוואר ודין הכשרתם

דף צג ע"ב - מיזריקי..... 207.

נידון מ"ה | אופן הטמנת הראש ברמץ

דף צג ע"ב - רישא בכיבשא..... 211.

נידון מ"ו | האם הכשרה בצליה צריכה אף מליחה

דף צג ע"ב - תלייה בשיפודא..... 214.

נידון מ"ז | הכשרת הדם בהנחה ע"ג גחלים

דף צג ע"ב - מישאב שאיב ומיצמת צמית..... 215.

בפתח השער

החיבור שלפנינו נועד לבאר לפני הלומדים את ביאור דברי הגמ' בפרק גיד הנשה ע"פ פירושו של רש"י שבלשונו הזהב והמדוקדקת טרח לבאר את מציאות הדברים. כאמור הבנת דברי רש"י כרוכה בידיעת המציאות בשטח, ובנוסף על כך עדיין דברי רש"י טעונים עמל ויגיעה בביאור כוונת דבריו הקדושים. חודשים ארוכים הושקעו סביב הבנת כל משפט בדברי רש"י, ע"מ שהדברים יצאו מחוורים כשמלה.

חיבור זה התחבר ע"י הרה"ג נועם יצחק סינאוני שליט"א, שעסק בסוגיות אלו בעמל ויגיעה במשך שנים ארוכות, בליבון הראשונים והפוסקים הדק היטב, תוך כדי לימוד חלקי גוף הבהמה על כל גידיה וורידיה, יחד עם שימוש מעשי בידיעת מלאכת הניקור.

עמל ומומחיות רבה הושקעו בחלק התמונות שבספר זה, כדי לצלם את הזווית המדויקת בגוף הבהמה, להראות לפני הלומד את הבנת הדברים כפי שהיא במציאות. השתדלנו בתמונות אלו להשאיר את התמונה קרוב למראה הטבעי של הבהמה, כדי לשקף בפני הלומד את מציאות הדברים כפי שהיא נראית בבהמה.

חיבור זה יוצא לאור ע"מ להגישו לפני לומדי הדף היומי במסכת חולין, ולפני כל לומד המגיע לסוגיות אלו, כדי שדברי הגמ' ורש"י יאירו לפניו, וע"מ שלא יזדקק לעזוב את כתלי בית המדרש כדי להבין את מציאות הדברים.

מכון "מראה כהן" שע"י "תורת הקרבנות" זכה להמחיש לפני הלומדים את עניני סדר קדשים, ובכללם מסכת חולין, וכבר זכינו בס"ד במחזור הקודם של הדף היומי להו"ל את הספר "והשב את העבודה - חולין" [וכיום יו"ל בעריכת 'קול הלשון' בספר 'מראות חולין'] וסדרת מצגות והמחשבות על סדר המסכת, וכעת נטל על עצמו את ההוצאות הכבירות של הוצאת ספר זה והנגשתו בפני הלומדים.

דיני גיד הנשה והחלב אינם קשורים רק לעבודת הקרבנות, והם שייכים בכל בהמת חולין, אבל כיום שהניקור המעשי בחלק האחורי של הבהמות ולימוד יסודות סוגיות הניקור הולך ומתמעט, ומאידך במהרה בימינו כשיבנה בית המקדש ונזכה לאכול מן הקרבנות הרי שהלכות ניקור גיד הנשה והחלב יהיו מעשיים ביותר, ועל כן סוגיות אלו הינן חלק מלימוד הלכות הקרבנות. כמו"כ ישנם הלכות בסוגיות אלו הנוגעות למעשה להקרבת הקרבנות (כגון חליצת גיד הנשה, ואלו חלבים מקטירים למזבח), ולכן השתדלנו בנידונים שיש בהם נפק"מ לדיני ההקטרה לגבוה - לציין זאת באופן בולט בסוף כל נידון.

חיבור זה הינו ראשון מסוגו בעולם הספרות התורנית. עד היום רוב הספרים העוסקים בביאורי הסוגיות במסכת חולין לא פירטו וביארו את ענייני חלב וגיד הנשה, כיון שמבוכה רבה שוררת בביאור דברי הגמ' והראשונים, היות ונושאים אלו תלויים בהכרת והבנת המציאות וידיעת חלקי הבהמה מבנה השרירים והגידים. וכבר כתב הרמ"א (סי' סד ז'): וְסֵדֶר נִקּוּר אֵלּוּ הַחֲלָבִים צָרִיךְ רְאִיָּה מִן הַבֶּקִי בְּנִקּוּר, וְאֵי אִפְשָׁר לְבַאֵר הַיֵּטֵב בְּסֵפֶר.

גם אלו העוסקים במלאכת השחיטה והניקור הרי שעיקר לימודם במסקנות ההלכתיות, אך בבואנו ללמוד את שורשי הסוגיות, לא מספיקה לנו רק ידיעת הדברים הנהוגים למעשה. וכן ספרי הניקור עוסקים בעיקר סביב אופן הניקור המעשי בכל נתח ונתח מן הבשר, אך אינם מתמקדים בביאור דברי הגמ' והראשונים, והלומד המתחיל העוסק בליבון הסוגיות לא ימצא שם את ידי ורגליו, (לדוגמא רוב ספרי הניקור כלל לא טרחו לבאר את הילוך גיד הנשה החיצון והפנימי).

נוסף על כך, מי שעסק בסדר הניקור למעשה, בבואו ללמוד את הדברים בצורה עיונית ייתקל בקושי רב, שכן בשונה מהעיון בשאר חלקי התורה, חלק זה של טעמי הניקור לא מבוארים ומסודרים בדברי הראשונים. מהגם שבמהלך הדורות נוספו בקהילות ישראל השונות הרבה סייגים וחומרות כדי לא להיכשל באיסורים חמורים אלו, וכשמגיע הלומד לבדוק אחר שורש הדינים קשה עליו למצוא איזה איסור מקורו בדברי הקדמונים ואיזה משום סייג בעלמא.

וזאת למודעי כי אין ללמוד מספר זה שום דבר הנוגע למעשה לדיני הניקור, והרבה מדיני הניקור שורשם מדברי ראשונים אחרים, כשמטרת ספר זה נועדה רק להציע ביאור בגמ' לפי שיטתו של רש"י הקדוש [וגם בזה אין הכוונה לשנות מהפירוש המקובל ברש"י, אלא רק להציע יישוב לדבריו רש"י כשנשארו בצ"ע בהבנת כוונת דבריו הקדושים]. וכן בספר לא הרחבנו בשאר שיטות הראשונים שמהם שורש ויתד לדינים רבים. וכמובן ברור שגם אותם חומרות שנהגו בהם בתפוצות ישראל קהילה קהילה וחומרותיה, אסור לנו לשנות ממנהגי ישראל קדושים, וכמו שכתב מרן החזו"א בשו"ת וגנזים חלק ג' לגבי גבול החלק הקדמי שאסור לשנות מחומרות הניקור. הרבה מאמץ הושקע להנגיש בפני הלומד את המתבאר בספר זה, אולם מחמת קוצר הזמן לא הספקנו לעבור ולהגיה את החיבור כדבעי. ויתכן והדברים לא הוגהו כראוי ואיתנו תלין משוגתינו. ויהי רצון שלא תצא תקלה תחת ידינו.

תודתנו לגאון הגדול הרב אמיתי בן דוד שליט"א מח"ס 'שיחת חולין', אשר עומד לימינו בעין יפה ונפש חפצה שנים רבות ואף בספר זה טרח להעמידנו על האמת ולהאיר את דרכנו בדרך הישר, יה"ר שיזכה להעמיד תלמידים רבים ללמוד וללמד בבריאות ונחת ונזכה לראות בביאת גוא"צ במהרה בימינו אמן תודתנו לנדיב הנפלא העומד לצד הכוללים שע"י מכון "תורת הקרבנות" ומעודד ומדרבן ללא הרף להמשיך לכתוב על כל ההלכות הנוגעות לעבודת הכהנים להגדיל תורה ולהאדירה. ישלם השם שכרו בבריאות בנחת ובעשירות וישלח לו השי"ת רפואה שלימה לרמ"ח איבריו ושס"ה גידיו ויתרפא במהרה בתושח"י ויתמלאו כל משאלות לבו לטובה אכ"ר.

התודה והברכה לידידי הרב **דוד ששון שליט"א** שהכיר בחשיבות העצומה של לימוד עניני הקרבנות והעניק את חסותו על הוצאת סדרת "והשב את העבודה" לעילוי נשמת אביו **רבי שמעון בן רזלה זצ"ל**, יהי רצון שיצליח לטובה בכל אשר יפנה וירוה רוב נחת יהודית ממשפחתו, אכ"ר.

תודתנו נתונה לכל רבני "תורת הקרבנות". ובמיוחד לרבי ח. ע. שליט"א ולרבי רפאל א. שליט"א, שהקדישו מזמנם לעריכת החוברת ולהגיה שוב ושוב, עד כמה שהתאפשר בקוצר הזמן. ישלם השם שכרם.

לצוות העריכה המיוחדת ב.ט. ב.צ. צ. ח. א.פ. ומה. שטרחו ועמלו בימים ובלילות על מנת להוציא לאור חוברת מיוחדת זו בצורה מאירת עיניים ומסייעת ללומדים.

מראה כהן

כ"ח תמוז תשפ"ו

הקדמת המחבר

כתב רבינו הגר"א בפירושו לספר ישעיה (פ"א פס' יז) "והנה דיין הגון צריך להיות פי שנים ברוחו, האחד להיות בקי בחדרי תורה להוציא הדין לאמיתו, והשני להיות בקי בישובו של עולם שיוכל להכיר בין האמת והשקר בדברי הבעלי דין או העדות. וזהו שאמרו חז"ל (סנהדרין דף ז:) אם ברור לך הדבר כאחותך, ועוד אמרו אם ברור לך הדבר כבוקר. היינו שצריך שיתברר לו על פי התורה שהיא כאחותו שמבואר איסורה בתורה, וגם שיתברר לו על פי ישובו של עולם כענין הבוקר שהוא ענין פשוט בישובו של עולם"

חושבני שדברי הגר"א הללו הינם משל חד וברור כלפי הלימוד בסוגיות הללו של דיני חלב דם וגיד הנשה, אשר זקוק הלומד בהם להיות בקי בין בחלק הלימודי ובין בחלק של הבנת וידיעת הדברים במציאות. ויתירה מכך, שאילו במשפטי הממון, היודע את דיני התורה ואינו בקי בישובו של עולם מ"מ שכר לימוד בידו, שחלק ידיעת התורה ברור הוא אצלו כאחותו שאסורה לו. אך בנידון דידן בסוגיות אלו, ידיעת מציאות הדברים היא המאפשרת את הבנת הדין בחלק הלימוד עצמו. ובחסרון ידיעה בהכרת המציאות אזי החלק הלימודי עצמו לוקה הוא בחסר. ואולי אף גם בהבנה שגויה, חלילה.

החיבור שלפנינו חותר להבנת דברי הגמרא עם פרש"י באופן יסודי. דהיינו, שכל מימרא וכל מילה בדברי הגמרא ופרש"י יהיו ברורים, וכפי שמורגלים אנו בשאר סוגיות הש"ס. זאת נעשה יחד במקביל עם בירור וליבון הדברים כפי שהם במציאות.

מאחר וכאמור מטרת חיבור זה אחת היא, חתירה להבנת הפשט. על כן בכונה תחילה אין הוא מכיל בתוכו ליקוט שיטות הראשונים ולא בירורים הלכתיים, ולא הובא בזה אלא אך מה שנוגע להגדרת הדברים ולביסוס הפשט. וזאת ע"מ שלא להחטיא את המטרה ולהפסיד את העיקר.

מיותר הדבר לומר, שחיבור זה אין מטרתו להכריע בנידונים אלו שלפנינו בסוגיות חלב וגיד הנשה החמורות. וכאמור, מטרתנו בזה היא להביא את הלומד להבנה פשוטה ובהירה בלימוד הגמרא ופרש"י בסוגיות אלו. אשר על כן, במספר מקומות אשר יש בהם כמה אפשרויות בהבנת הדברים העדפנו להיצמד לפירוש היותר נראה ברור ומאיר בדברי רש"י, עם זאת שציינו וברוב הפעמים אף דגנו באפשרויות הנוספות.

וזאת ברור לכל מבין שאין פירוש רש"י בסוגיא אמור לשקף את דעת הראשונים האחרים בנידון. לא כ"ש דעת הפוסקים, ולא כ"ש בנידונים שלפנינו - את מסורות הניקור השונות, אשר בקודש יסודם, וכפי שהראנו זאת בחיבורינו שערי גיד הנשה.

שמחה תהא לנו כאשר יילמדו הדברים, והלומדים יוסיפו לקח ויעירו הערותיהם ובזאת תרבה הדעת בסוגיות אלו כאשר יתלבנו הדברים בדיבוק חברים כדרך קנין התורה.

הנידונים שבחיבור זה נתלבנו עם ת"ח מופלגים אשר דנו בהם, העירו והחכימו עד למסקנות אשר לפנינו בחיבור זה.

כמו"כ זיכני השי"ת למסור שיעורים בליווי המחשות של הנידונים שבחיבור זה, ליחידים ולקבוצות מטובי האברכים, ונתקבלו הדברים בברכה לצד הערותיהם המחכימות, וכמאמר חז"ל ומחברי יותר מרבותי.

תקוותנו בזה, שהלומד סוגיות אלו יבוא על סיפוקו במצאו את הנצרך לו להבנת הדברים בחיבור זה. ולא יצטרך להדיר רגליו מכתלי ביהמ"ד בשביל לחקור ולהתחקות אחר מציאות הדברים, וכמאמר דוד המע"ה "כי טוב יום בחצרך מאלף". לו מטרה זו הושגה בחיבורנו זה, והיה זה שכרינו.

והשי"ת יזכנו להבין ולהשכיל בתורתו על דבר אמת.

תודתנו בזה נתונה להרה"ג הרב אמיתי בן דוד שליט"א מחבר הספר היקר 'שיחת חולין' שכל בית ישראל שואב ממנו בלימוד מסכתא חולין, אשר הואיל בטובו לעבור על הדברים בדקדוק להעיר ולהאיר בהם את הערותיו, אשר שיבצנום בתוך הדברים, ונתן את הסכמתו הנלהבת לחיבור זה. יתן ה' ויזכה עוד ועוד לזכות את עמ"י בחיבוריו המועילים והנפלאים.

זיכני השי"ת במשך השנים ליטול חלק פעיל במפעל האדיר של מכון 'תורת הקרבנות', בפרט בנוגע לסוגיות הקודש והמקדש הקשורים בנידונים אלו. [ואף בחיבור זה הדגשנו במסגרת מיוחדת את הקשור בכל נידון בדיני הקטרתו]. אודה בזה לעוסקים במלאכת הקודש הרבנים הגאונים הרב א. ר. שליט"א, הרב א. י. שליט"א, הרב א. כ. שליט"א והרב ב. צ. ו. שליט"א, אשר ברוחב וטוהר ליבם נרתמו לסייע בגוף בממון וביעוץ בעריכת חיבור זה והבאתו לידי גמר.

יתן ה' ונזכה יחד לקיים למעשה את דיני הקודש והמקדש בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

כ"ז תמוז תשפ"ו

נעם יצחק סינאוני

לרפואת הרב ישעיהו צבי בן אסתר בתושח"י

לעילוי נשמת רבי שמואל ב"ר חלקיה זצ"ל
רבי שמואל ב"ר יום טוב זצ"ל
רבי אהרן ב"ר שלמה זצ"ל
רבי שמועז ב"ר יוסף זצ"ל
מרת בדיה ב"ר סעדיה ע"ה

לרפואת הנאון רבי אליעזר דניאל בן ברכה הלוי קרקובסקי לרפ"ש בתושח"י
ראש ארגון תורת המקדש הקודש והקרבנות אשר הוא ומשפחתו מסייעים רבות לפעילות 'מכון תורת הקרבנות'

לעילוי נשמת דו"ז הנאון רבי אליעזר דן בן רבי אליהו דרבקין זצ"ל נלב"ע כ"ב בסיון ה'תשפ"ה

לעילוי נשמת האישה הצדקנית מרת צביה שוורץ ע"ה בת יבלחט"א הנאון רבי צבי אשר פרידמן שליט"א נלב"ע ללא זש"ק כ' בסיון ה'תשפ"ה

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת צירה בת יוסף ותמרה תהיה נשמתה צרורה בצרור החיים נלב"ע ט"ז אדר תשפ"ה
הונצחה ע"י בנה יבלחט"א

לעילוי נשמת הרב פנחס נתן ב"ר יוסף ז"ל נלב"ע י"ט מנחם אב תשפ"ב מרת רייזל בת דוד הכהן ע"ה נלב"ע כ' מרחשוון תשפ"ג וצל"ר

לעילוי נשמת הזקן הכשר מו"ר אבי משה בר זהרה ז"ל נלב"ע יא' אדר א' תשס"ה
ולעילוי נשמת מרת אימי פרלה בת רחל ז"ל נלב"ע כא' סיון תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחו ע"י בנם הרב אליעזר בן חמו שליט"א

לע"ג איתמר אלהרר בן דבורה הי"ד נהרג על קידוש השם יא' שבט תשפ"ב
ולע"ג בן דודו שילה כהן בן רות הי"ד נרצח בידי בני עוולה על קידוש השם בחג שמחת תורה תשפ"ד

לע"ג רבי משה ב"ר אברהם יוסף נוסבך זצ"ל נלב"ע א' אדר תשפ"ו ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אימי מורתי הילה רחל בת יצחק שמעון וריבה רבקה טברסקי
אצילת נפש ראתה את הטוב באדם האירה את עולמנו בחכמה, בנתינה ובאהבה ללא גבולות

לעילוי נשמת אבי מורי יורם בן מרדכי ומדלן שכטר

איש משפחה ונתינה היה שותף בבניין ארץ ישראל וסלל עבורנו דרך בה נצטרך
הונצחו ע"י בנם

פתיחה

מבנה גיד הנשה והירך

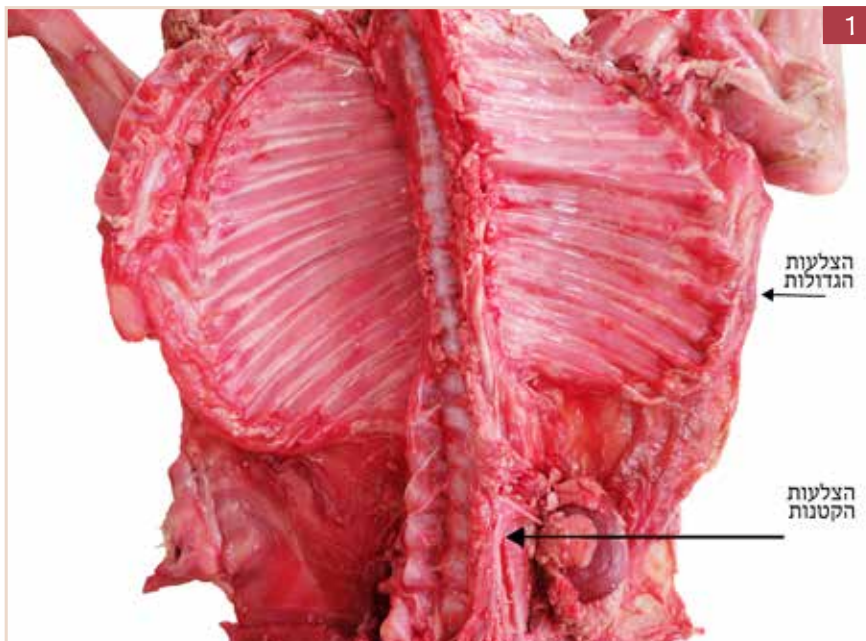
כדי להבין היטב את דיני גיד הנשה לפרטיו, וכדי להכיר ולזהות את חלקי גיד הנשה הפנימי והחיצוני, אנו מציגים כאן סקירה של מבנה גוף הבהמה וגיד הנשה. נתאר תחילה את שלד הירך במבנה עצמותיה, אח"כ את נתחי הבשר השונים שבירך. ולאחר מיכן את הילוך הגיד והסתעפויותיו לאורכה של הירך.

מבנה עצמות הירך

חוליות השדרה

אל גולגולת הראש של הבהמה מחוברות שבע חוליות הצוואר (מפרקת) המחוברות את הראש לגוף. אחרי חוליות הצוואר ישנן את חוליות השדרה של הגוף עצמו: י"ג חוליות הראשונות שמהן יוצאות צלעות ארוכות היורדות בכיפוף לכיוון החזה, בתחתית הגוף.

אחריהן עוד שש חוליות עם כנפות עצם קצרות, הנקראות חוליות המתניים (תמונה מס' 1).

שדרת הבהמה. בחלק הקדמי של גוף הבהמה מחוברות י"ג צלעות גדולות. אחריהן מחוברות לשדרה שש צלעות קטנות כעין כנפיים קצרות, הנקראות חוליות המתניים

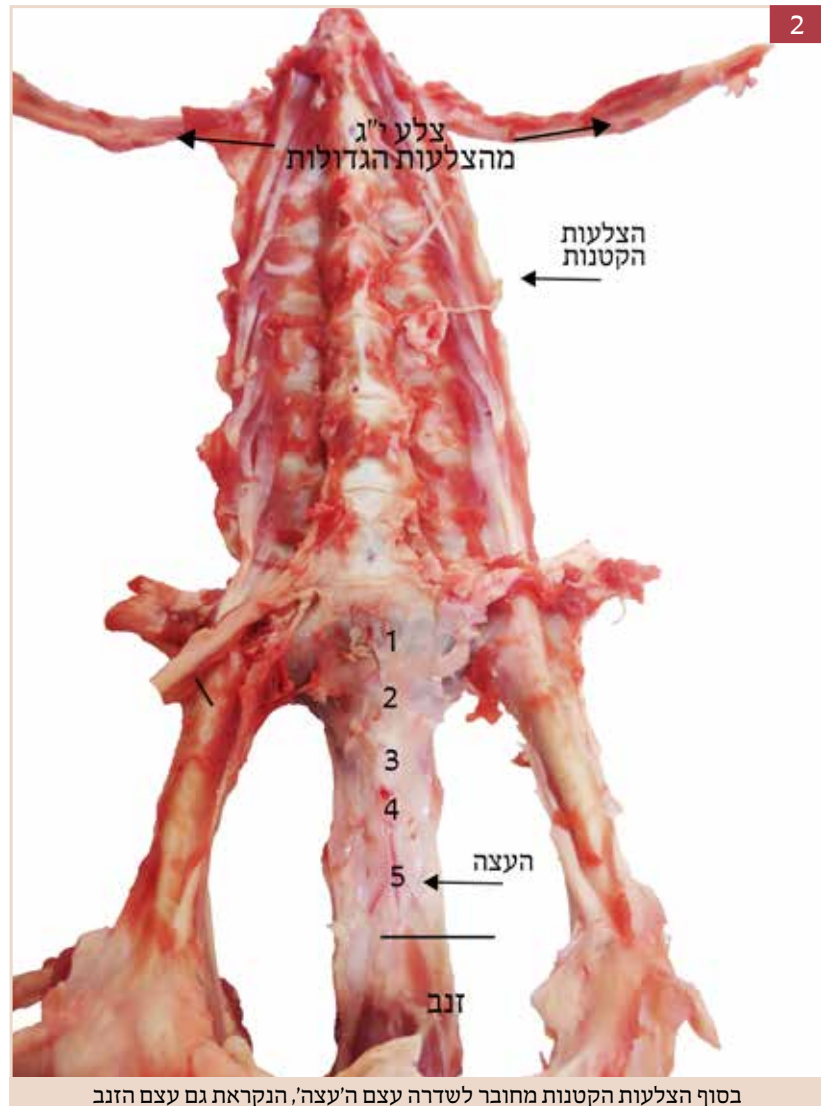
אליהן מחוברת עצם העצה
(עצם הזנב), המורכבת מחמש
חוליות דבוקות זו בזו (תמונה
מס' 2).

אל קצה עצם זו מחוברות
חוליות הזנב (תמונה מס' 3).

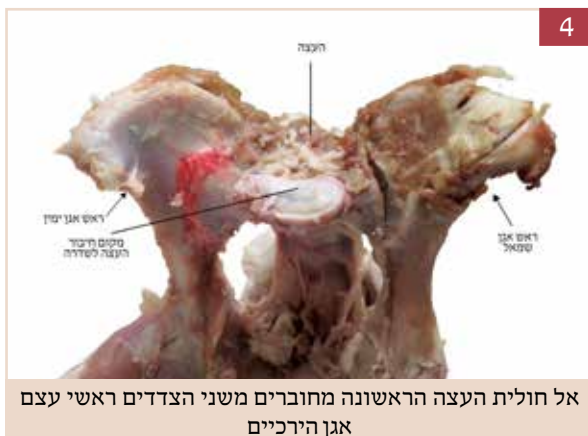
אגן הירכיים

ע"גחוליה הראשונה מאותה'
חוליות העצה רוכבות עצמות
כעין כנפים שטוחות וארוכות
(אגן הירכיים) מימין ומשמאל
(תמונה מס' 4). עצמות אלו פונות
באלכסון כלפי אחורי הבהמה,
שם הם מתחברות בסחוס תחת
פי הטבעת (ריצפת האגן) (תמונה
מס' 5).

באמצע אורך הכנפות הנ"ל
ישנו שקע עגול כמין גומה
(תמונה מס' 6). לתוך שקע זה
נכנסת פיקה עגולה - כמין
בוכנא בולטת בראש עצם
הקולית (בוקא דאטמא), כשגידים
תופסים אותה בחיבורה לאגן.

בסוף הצלעות הקטנות מחובר לשדרה עצם העצה, הנקראת גם עצם הזנב

אל חולית העצה הראשונה מחוברים משני הצדדים ראשי עצם אגן הירכיים

אל קצה עצם העצה מחובר זנב הבהמה

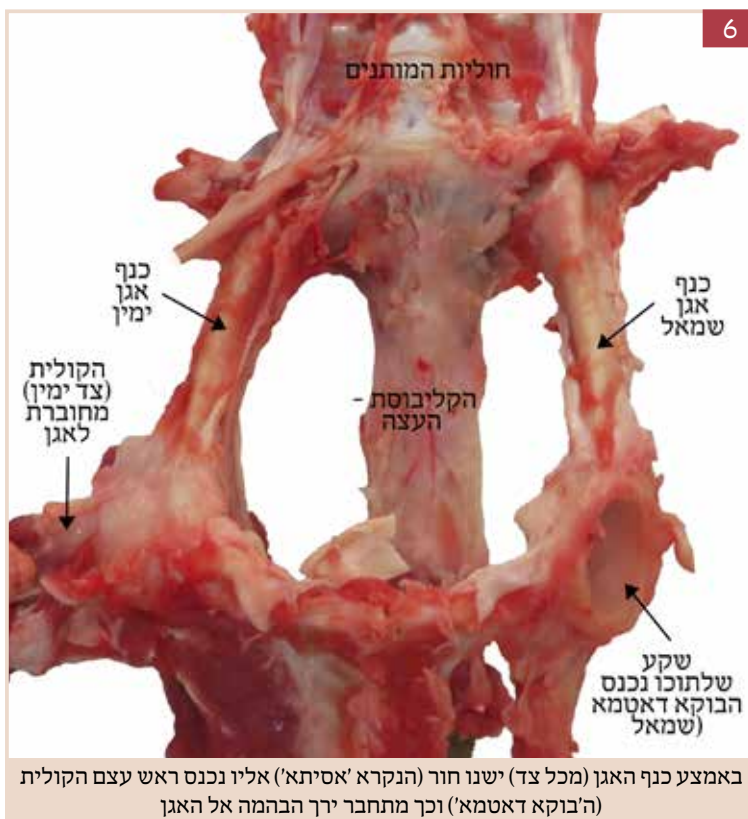
עצמות הרגל

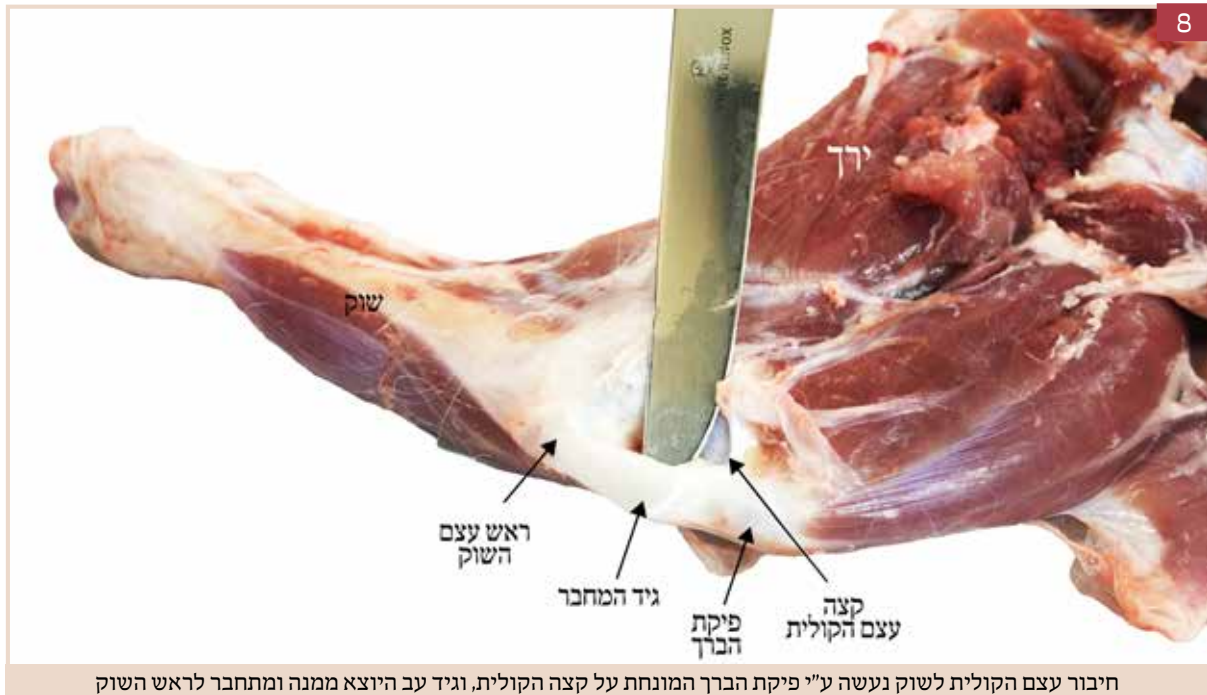
הרגל מורכבת משלש עצמות אורך (תמונה מס' 7).

הקולית - העצם העליונה, שבראשה הבוכנא שנכנסת לתוך החור שבאגן הירכיים.

השוק - היא העצם האמצעית הארוכה.

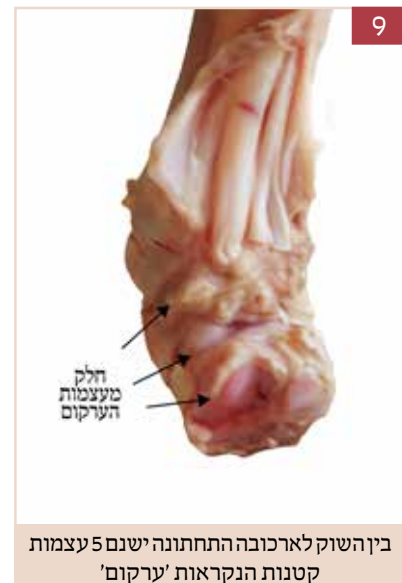
הארכובה התחתונה - המחוברת למטה מהשוק, שבה הפרסות בתחתית הארכובה.

הערקוב העליון - בין עצם הקולית לשוק ישנה 'פיקת הברך' (מקבילה לפיקה שבברך האדם) המחוברת על קצה הבשר הרוכב על הקולית, כשגיד קצר ועבה נדבק ע"ג הפיקה ומתחבר לראש השוק (תמונה מס' 8).

הערקוב התחתון - בין השוק לארכובה התחתונה ישנם חמש קוביות עצם קטנות הדבוקות זו לזו באמצעות

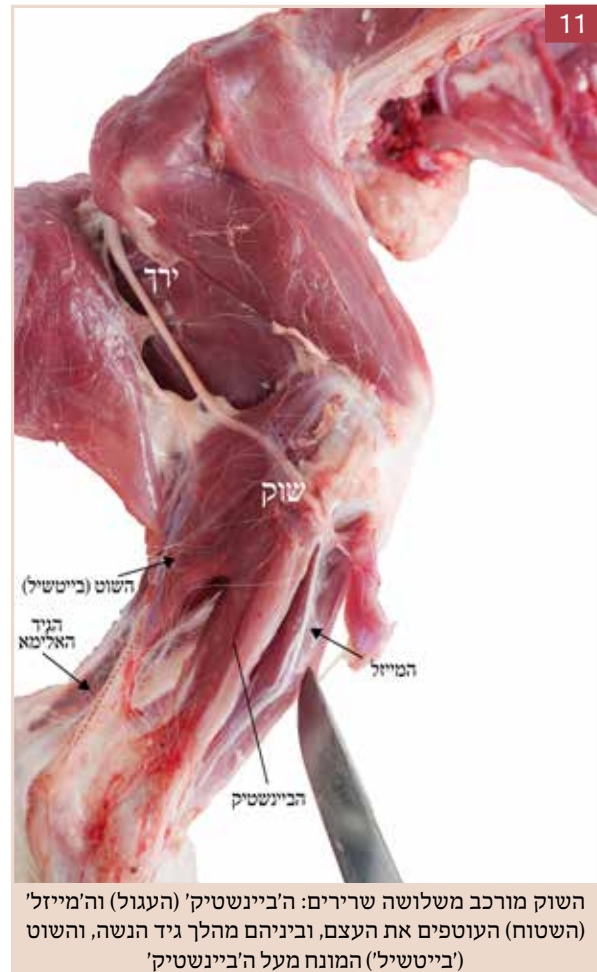
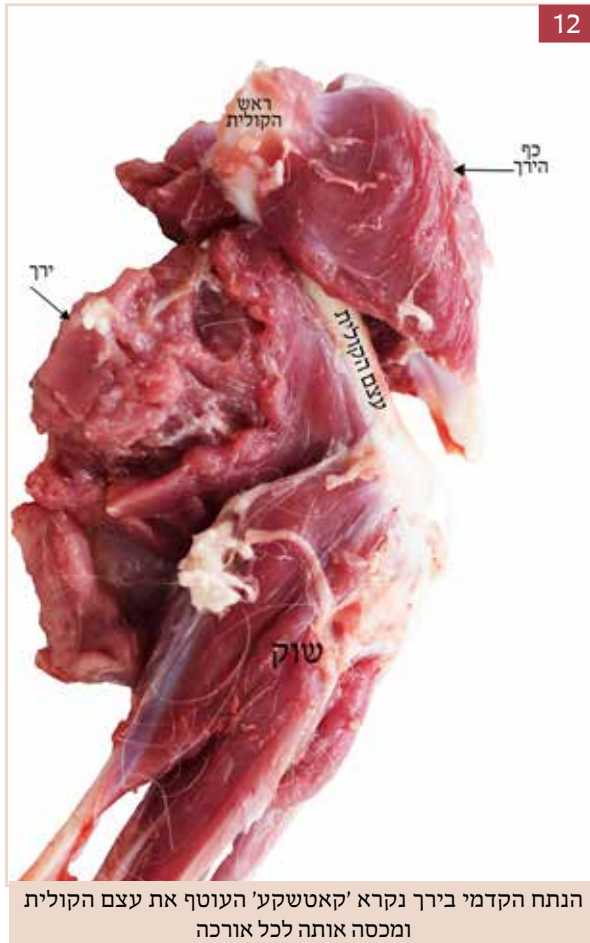
גידים (הערקום), כשאחת מהן בולטת לאחור, כמו בעקב של גוף האדם (תמונה מס' 9).

מבנה שרירי הירך

בכדי להקל את תיאור מבנה השרירים, נתחיל מלמטה.

הארכובה התחתונה

בארכובה התחתונה אין בשר כלל אלא גידים שונים (עצב, דם וגיד תפיסה) (תמונה מס' 10).

השוק

בשוק ישנם שלושה שרירים: (תמונה מס' 11)

שריר אחד שטוח וארוך ונקרא בשם 'מייזל' (ע"ש חתיכת בשר שבתוכו הנראית כעכבר). שריר שני מעוגל ועוטף את עצם השוק ונקרא בשם 'ביינשטיק' (-חתיכת בשר של העצם). בין שני שרירים אלו מהלך גיד הנשה (כפי שיובא להלן). שריר שלישי רוכב ע"ג השריר העגול ונקרא בשם 'שוט' ע"ש הגידים עבים היוצאים בתחתיתו ומתאגדים יחד כשוט ארוך. (והוא הגיד האלימא של צומת הגידים. גידים אלו יורדים אל תחתית השוק ונדבקים ע"ג העצם הבולטת בערקום, במרחק מה מן השוק. במקום זה נוקבים בין הגיד לעצם כשתולים את הבהמה). פיצול מגיד הנשה מתחבר עם הגיד האלימא, כדלהלן (ובשל כך פרש"י בדף עו. דמנקרי הבשר מסירין את הגיד העבה הנ"ל ומשליכין אותו).

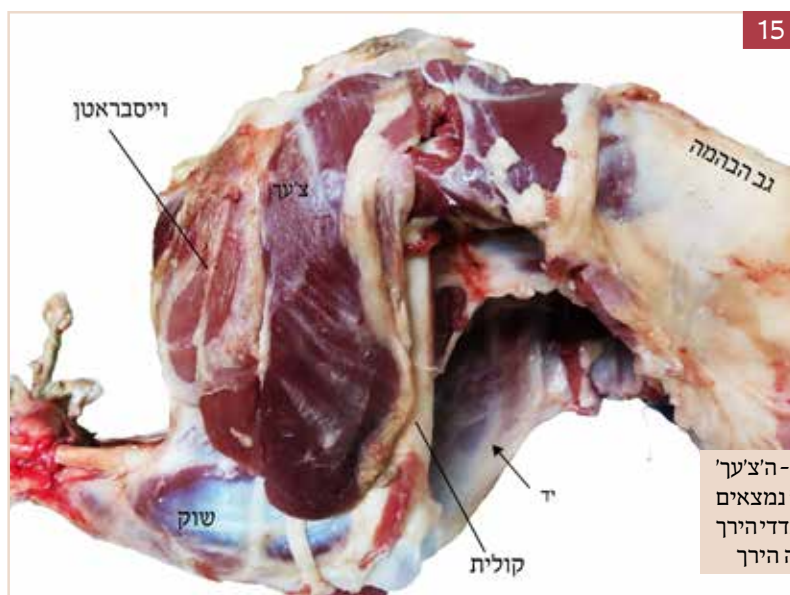
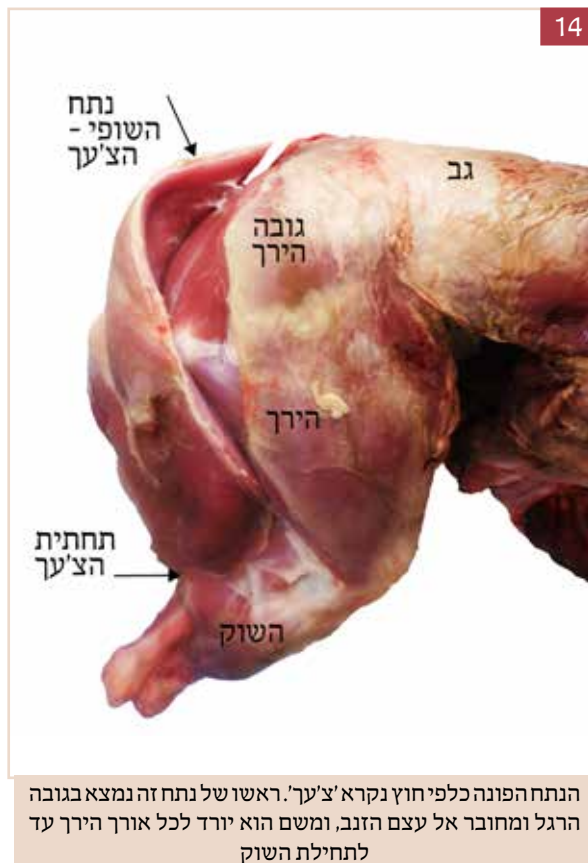
הירך

בירך ישנם ארבעה שרירי בשר לארבע רוחותיה:

שריר קדמי - נקרא קאטשק"ע, ע"ש מראהו כאווז צעיר. שריר זה עוטף את עצם הקולית ומכסה אותה לכל אורכה (תמונה מס' 12).

שריר אחורי - הנקרא וייסבראט'ן ע"ש שהוא לבן וטוב לצליה. שריר זה משמש הוא כעגבות הבהמה הנדבקות לארץ ברביצתה (תמונה מס' 13).

שריר חיצוני - מן הצד החיצוני של הירך, הנקרא צ'ע"ך. והוא הארוך בשרירי הרגל, כאשר ראש הנתח מתיישר ע"ג אגן הירכיים ויוצר את מישור הגב הסמוך לזנב. משם משתפל ויורד הבשר ההוא בצד הירך עד לדבקותו בשריר ה'שוט' שבשוק (תמונה מס' 14, 15).

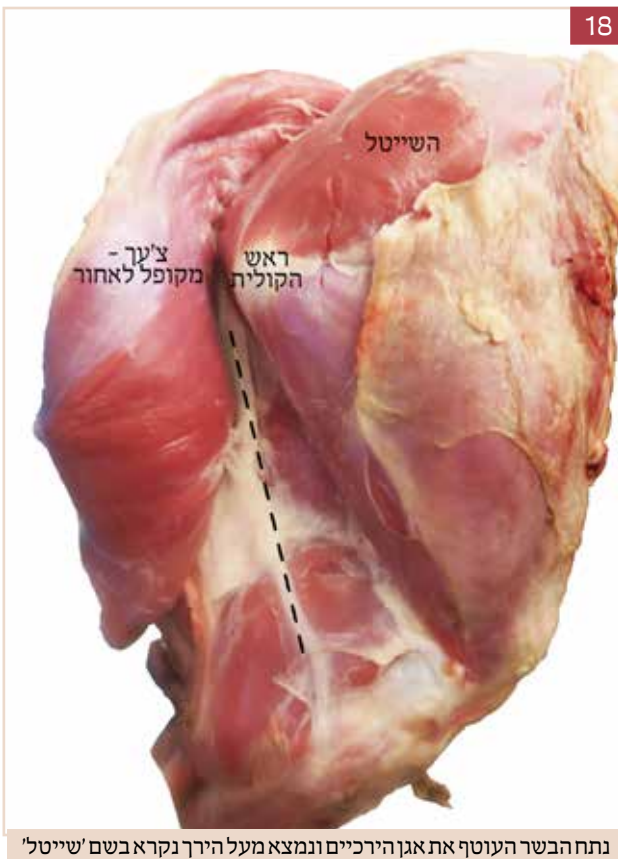
שריר ה'יד' נקרא כן משום שבתוכו נמצאים פיצולי גיד רבים היוצרים מראה של אצבעות כף יד

שריר פנימי - מן הצד, הנקרא בשם 'יד', ע"ש גידים החודרים בתוכו ויוצרים מראה ה' אצבעות כף היד (תמונה מס' 16). שריר זה בראשו דבוק תחת ריצפת האגן במקום בו מתחברים ב' כנפות האגן תחת פי הטבעת (ראה לעיל במבנה העצם) ויורד לאורך הקולית מצידה הפנימי בין הרגלים עד לדביקותו בקצה ה'שוט' שבשוק, כמו שריר הצע"ך הנ"ל (תמונה מס' 17).

שרירי אגן הירכיים

על גבי אגן הירכיים ישנם שני שרירי בשר:

האחד הוא שריר הצע"ך הנ"ל העולה מן הירך ורוכב ע"ג חלקה האחורי של אורך כנף האגן. השני - בראש כנף האגן במקום חיבורה אל העצה, מונח על - גבה שריר בשר מרובע (וע"ש כך נקרא לפעמים בשם 'צינה' שכן נקרא בלשה"ק מגן מרובע), אשר פס לבן במרכזו והרכב חוטי הבשר משני צדדיו משווה לו מראה של פאה, וע"ש כך נקרא הוא בשם שייט"ל (תמונה מס' 18). חלקו האחורי של השייט"ל מכוסה בראש שריר הצע"ך, הרוכב באלכסון על גביו עד לשדרת הקילבוסת (ראה תמונה מס' 14 לעיל).

נחת הבשר העוטף את אגן הירכיים ונמצא מעל הירך נקרא בשם 'שייטל'

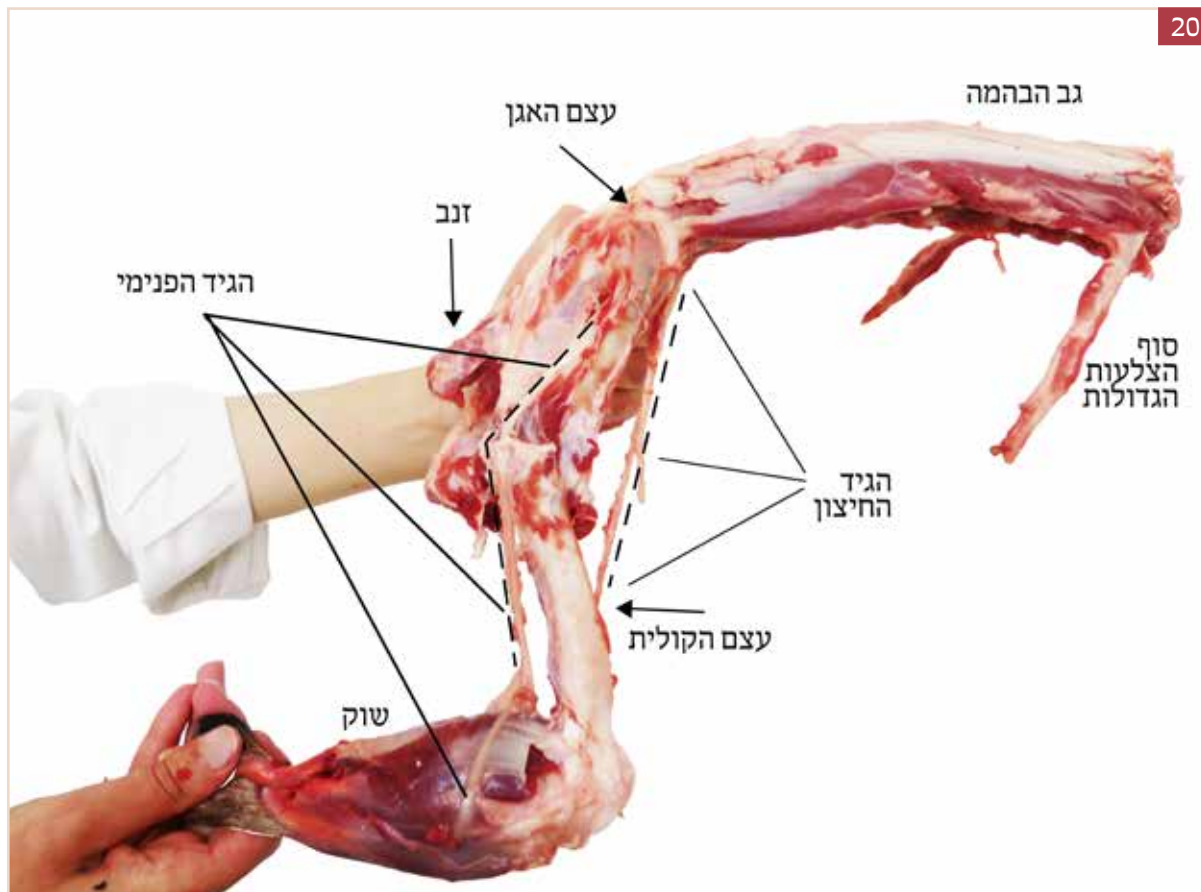
שריר היד הוא שריר עבה פנימי המחובר בראשו לריצפת האגן ומשם יורד לאורך הירך עד לתחילת השוק

בתחתית השייט"ל מחובר שריר קטן ומשולש הנראה כמין יתד, וע"ש כך נקרא בשם קלי"ן. שריר זה תלוי מתחת לכנפות האגן ומתחבר בצידו האחד ע"ג ראש בשר הקאטשק"ע הנ"ל העוטף את הקולית, ויוצר כמין זווית בין הירך לאגן בקידמת הירך (תמונה מס' 19).

מהלך גיד הנשה

מהמוח שבגולגולת נמשך חוט השדרה לכל אורכה, עד קצה הזנב. חוט השדרה הוא חוט עצב המתפצל ויוצא מבין נקבי החוליות השונות, ומשם נכנס ומשתלב באיברים השונים ומפעילם ע"י פקודות המוח.

העצבים המפעילים את הרגל הם גיד הנשה הפנימי והחיצון, היוצאים מב' נקודות שונות מהשדרה כדלהלן (תמונה מס' 20).

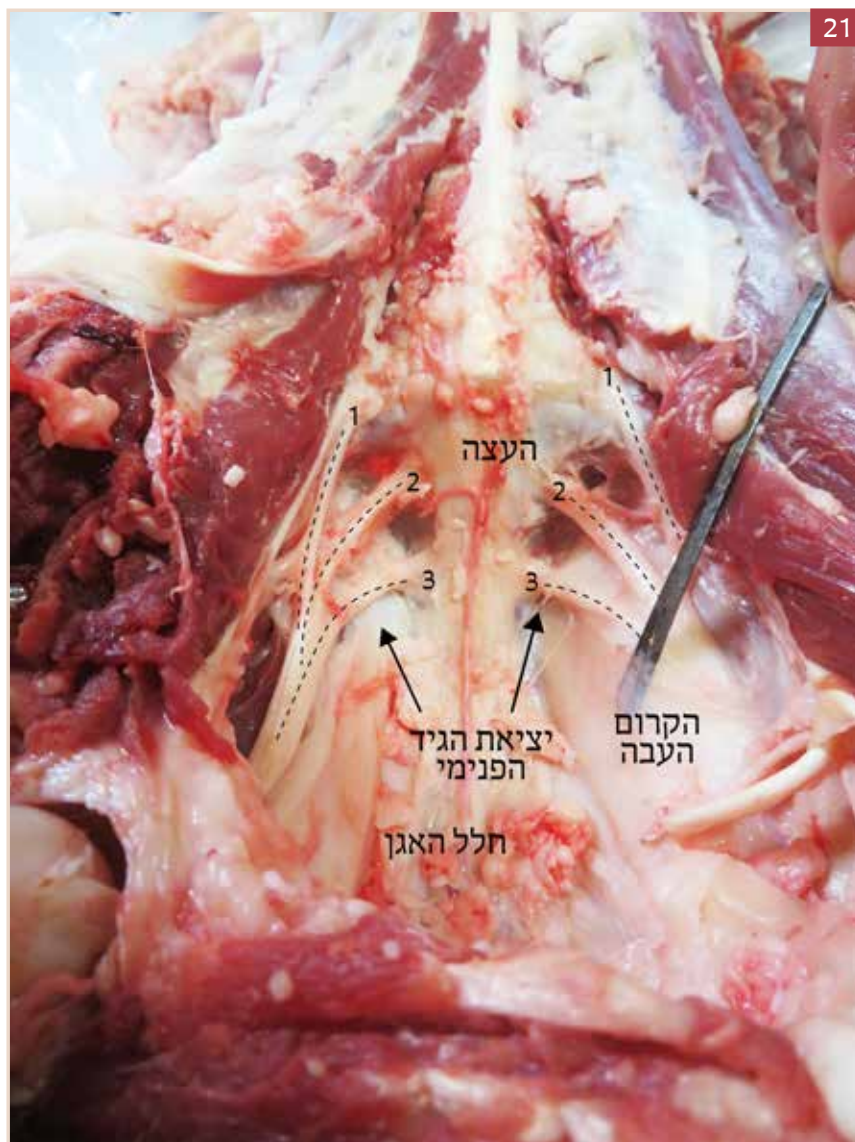

שני גידי עצב נפרדים יוצאים מחוט השדרה אל הרגל בכדי להפעיל את שרירי הרגל. אלו גיד הנשה הפנימי והגיד החיצון

גיד הנשה הפנימי

גיד הנשה הפנימי נוצר משלושה פיצולים (פרשות) היוצאים מנקבי עצם העצה, ומתאגדים כגיד אחד בהיכנסם לשטח האגן, כשהם חודרים את הקרום העבה המפריד בין חלל הגוף הפנימי לבין בשר הירכיים (תמונה מס' 21).

גיד זה הנוצר מהתאגדות ג' הפרשות, ממשיך לאורך האגן תחת בשר השייט"ל עד לסיומו של השייט"ל, שם סמוך הוא לבוקא דאטמא (הבוכנא שבראש עצם הקולית), כשמעליו כעת רק שריר הצ'ע"ך הנ"ל העולה מן הירך ומכסה על הבוקא דאטמא ועל הגיד הפנימי.

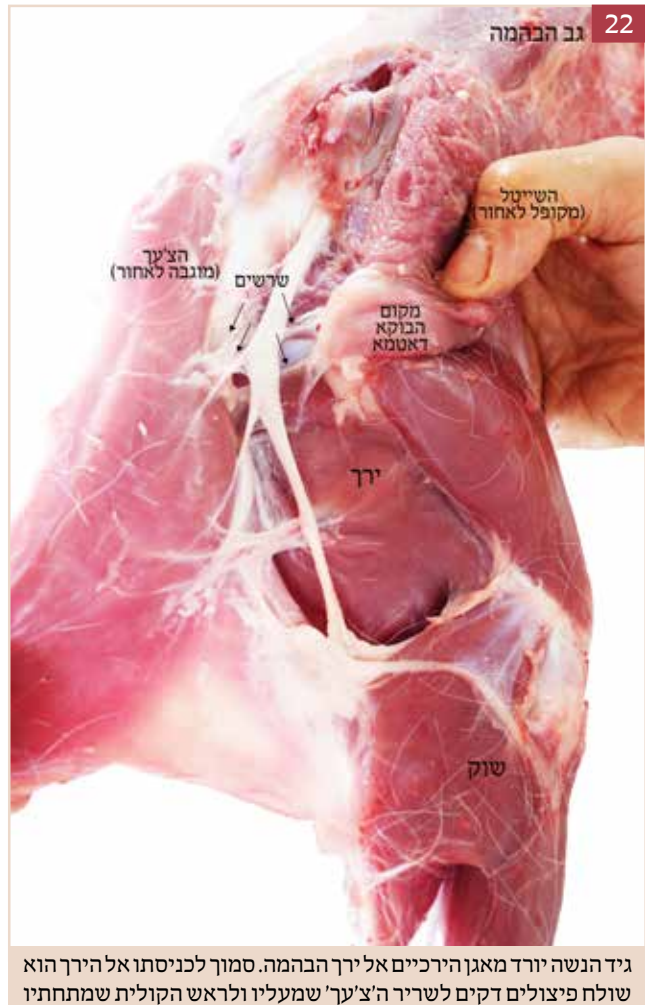

מקום יציאת הגיד הפנימי מעצם העצה שבתוכו מהלך חוט השדרה, ממנו יוצאים שלושה פיצולים מכיוון חלל הבהמה. פיצולים אלו מתאגדים לגיד אחד עבה, החוצה את הקרום המפריד בין חלל הבטן לרגל הבהמה, ועובר מעל אגן הירכיים לכיוון הירך

בשלב זה שולח הגיד כעין שרשים דקים אל בשר הצ'ע"ך המכסה מעליו, ושרשים נוספים היורדים אל השקע שבין הבוקא דאטמא לבוכנא השניה החיצונית של העצם (תמונה מס' 22).

מיד אח"כ ממשיך הגיד בסיבוב ממצבו המאוזן ויורד בצורה אנכית אל בין ארבעת שרירי הירך הנ"ל. מיד בכניסתו אל שרירי הירך - כשהוא עובר את הבוקא דאטמא, מתפצל הגיד העבה לשלושה פיצולים מרכזיים (תמונה מס' 23), שניים החודרים אל שרירי הירך (אל הצ'ע"ך וה'יד', בנוסף לפיצולים דקים החודרים אל הוויסבראט"ן, למעט הקאטשק"ע אשר אין לו מגע עם הגיד הפנימי), והשלישי ממשיך לרדת לאורך הירך.

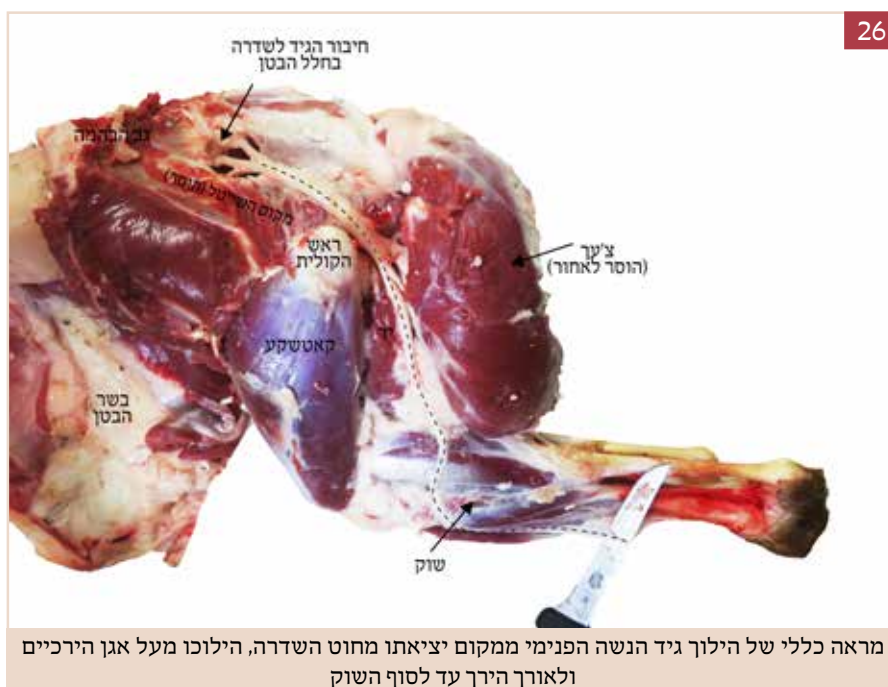
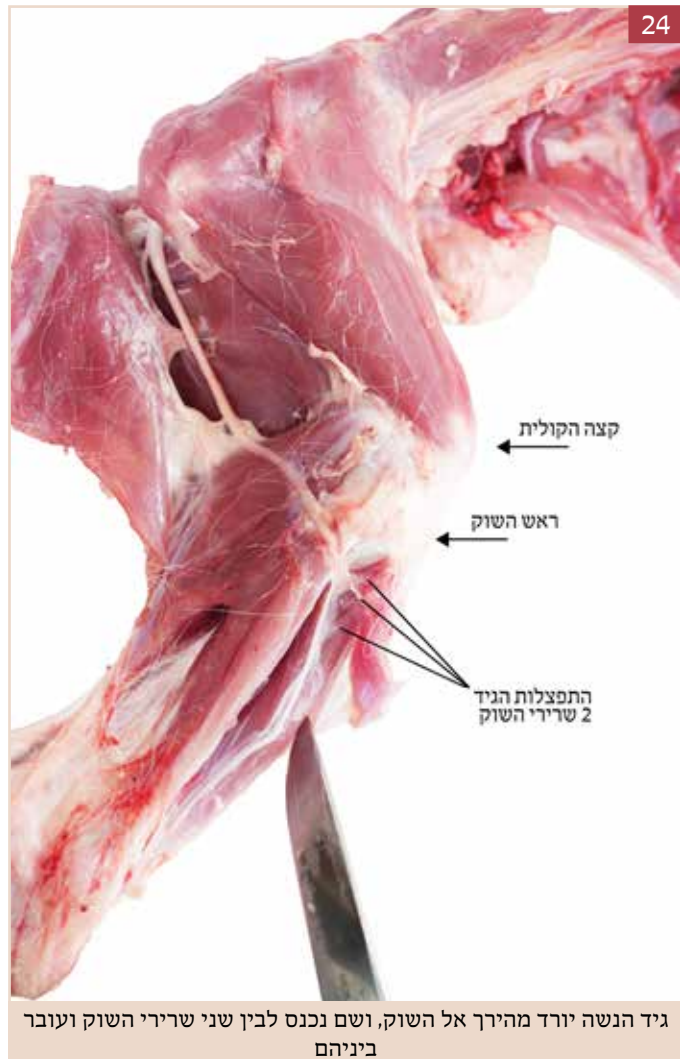
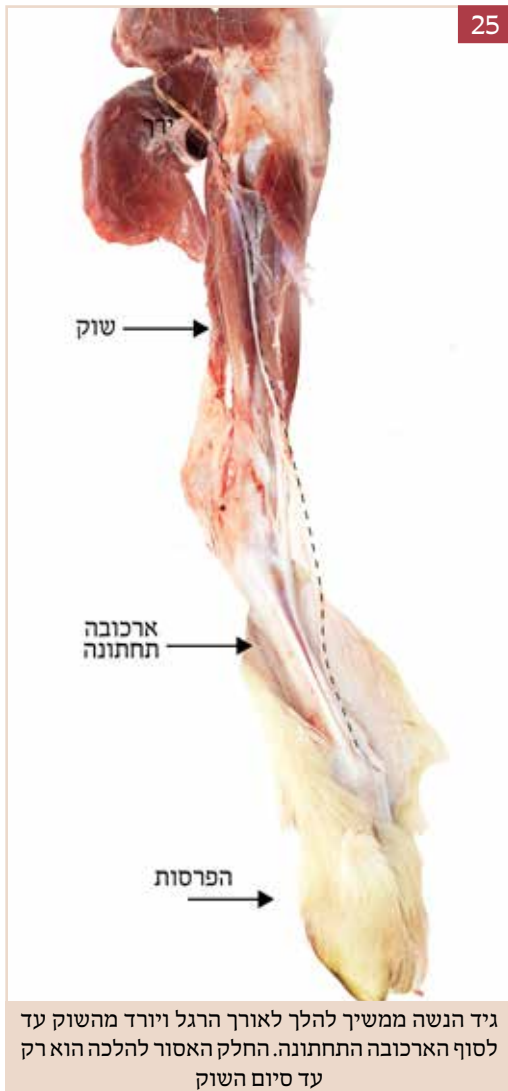
עם סיום הילוכו בירך, מתפצל הגיד לכמה שלוחות. האחד, ההולך לאחורי הבהמה אל שריר השוט שבאחורי השוק ומשתלב בגיד האלימא של צומת הגידים (שהוזכר למעלה במבנה בשר השוק). פיצול נוסף, חודר אל שרירי השוק. ואילו המשכו של הגיד יורד בין שני שרירי השוק הדבוקים בעצם בצד הקדמי של העצם, תחת גידי התפיסה הנמצאים שם (תמונה מס' 24), עד לקצה הרגל (תמונה מס' 25, 26).

גיד הנשה יורד מאגן הירכיים אל ירך הבהמה. סמוך לכניסתו אל הירך הוא שולח פיצולים דקים לשרירי הצ'ע"ך שמעליו ולראש הקולית שמתחתיו

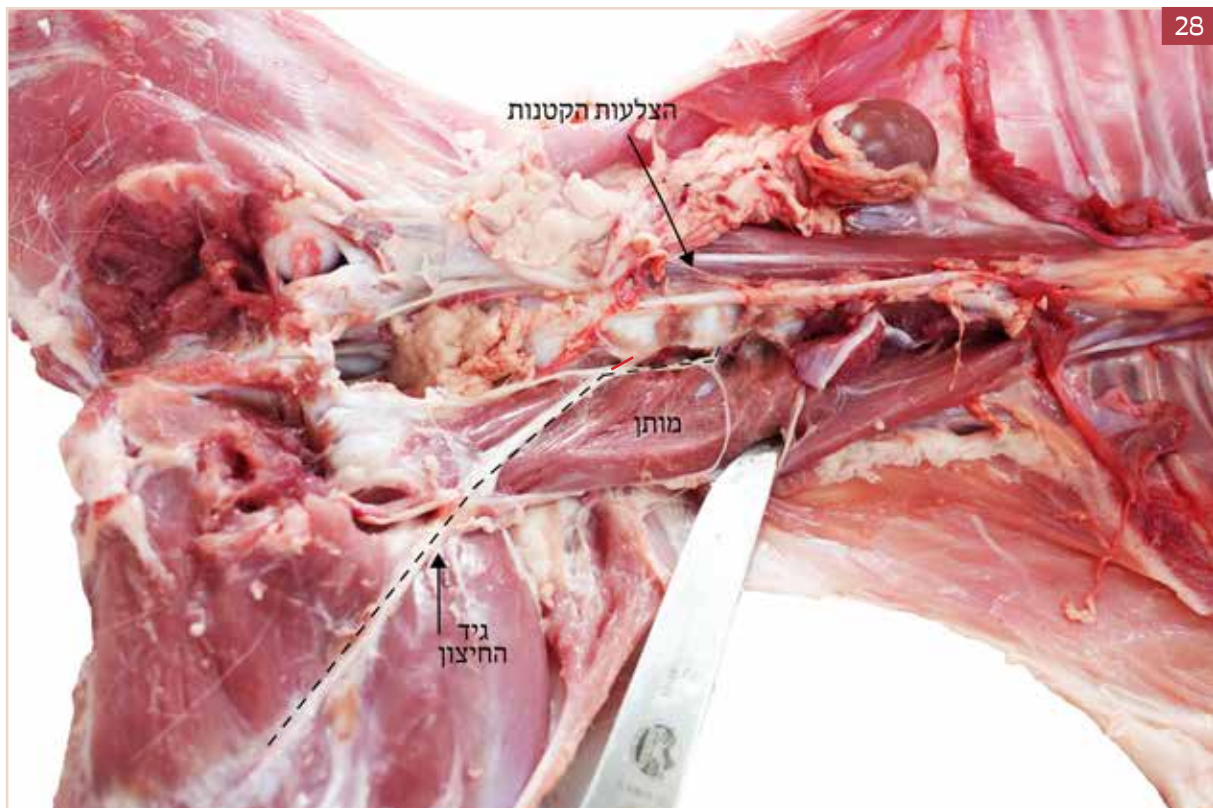

הגיד העבה במקום כניסתו אל הירך מתפצל לשלושה פיצולים

הגיד החיצון

הגיד החיצון יוצא מסוף חוליות המתניים (תמונה מס' 27). שני פיצולים משתי החוליות (חוליות ד' וה') מתאגדים לגיד אחד, המהלך לכיוון אחורי הבהמה אל הרגל (תמונה מס' 28). טרם הגיעו לרגל אל כף הירך, מתפצל הגיד תחת ראש המותן (שריר מאורך הנראה כצורת מס' 1 ונקרא כיום פיל"ה) וחודר משם לשריר היתד (הקלי"ן) עד סופו. כמו"כ חודר פיצול נוסף אל קצה הבטן לתוך חתיכת בשר קטנה הנקראת ברעט"ל.

מחוט השדרה העובר בחוליות המתניים יוצאים שני פיצולים המתאגדים לגיד אחד ויוצרים את הגיד החיצון המהלך לעבר הרגל

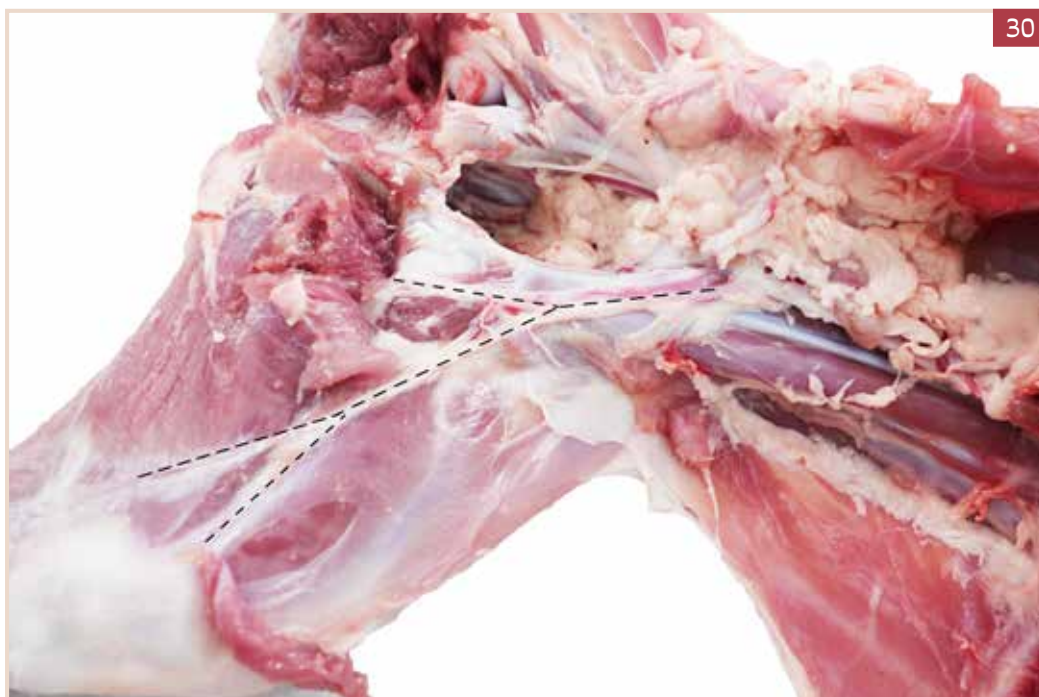

הגיד החיצון מגיע אל הרגל ונכנס לשרירי הירך סמוך לבוקא דאטמא (ראש הקולית המחובר לאגן)

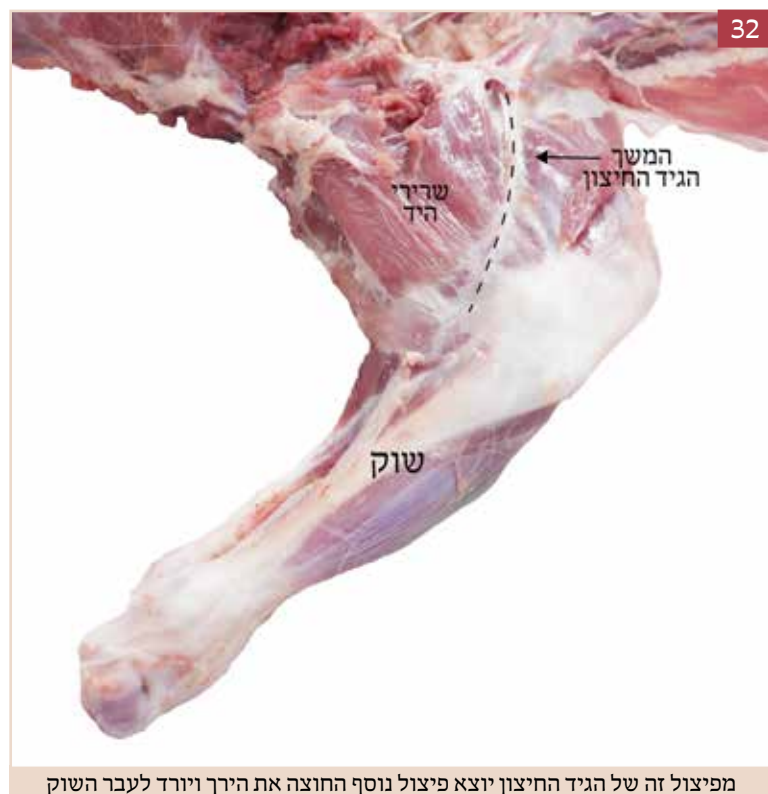
בהגיעו אל שטח הרגל עולה ראש הגיד ע"ג הקולית ומגיע סמוך מאד לבוקא דאטמא (תמונה מס' 29).

מעט קודם לכן מתפצל מן הגיד פיצול נוסף היורד לאורך הקולית ונבלע בבשר שבתחתית הקולית (תמונה מס' 30). פיצול זה מהלך תחת בשר דק הנקרא פלסטע"ר ע"ש צורתו (תמונה מס' 31).

מפיצול זה יוצא פיצול החוצה את שריר היד באלכסון אל אחורי השוק ומגיע עד לקצה הרגל (תמונה מס' 32, 33).

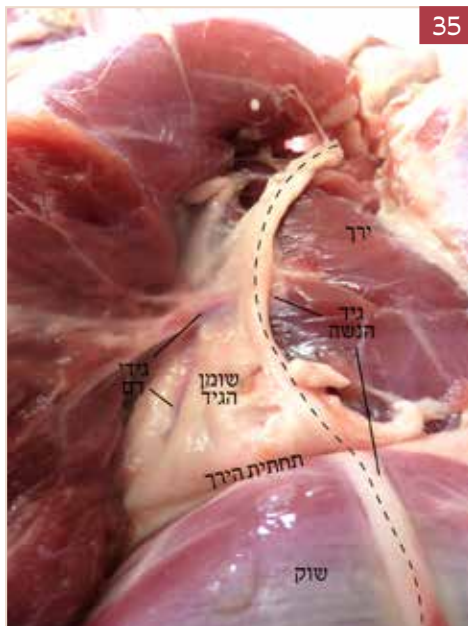
סמוך לכניסתו של הגיד החיצון אל הבוקא דאטמא יוצא ממנו פיצול שיורד לאורך הירך עד סופו.

מפיצול זה יוצא גיד קטן החודר אל שריר ה"יד", כשפיצוליו חודרים לרוחב הבשר ונראים כקרני - צבי (ועל-כך שמם 'גיד קרן-צבי') (תמונה מס' 34).

שומן הירך

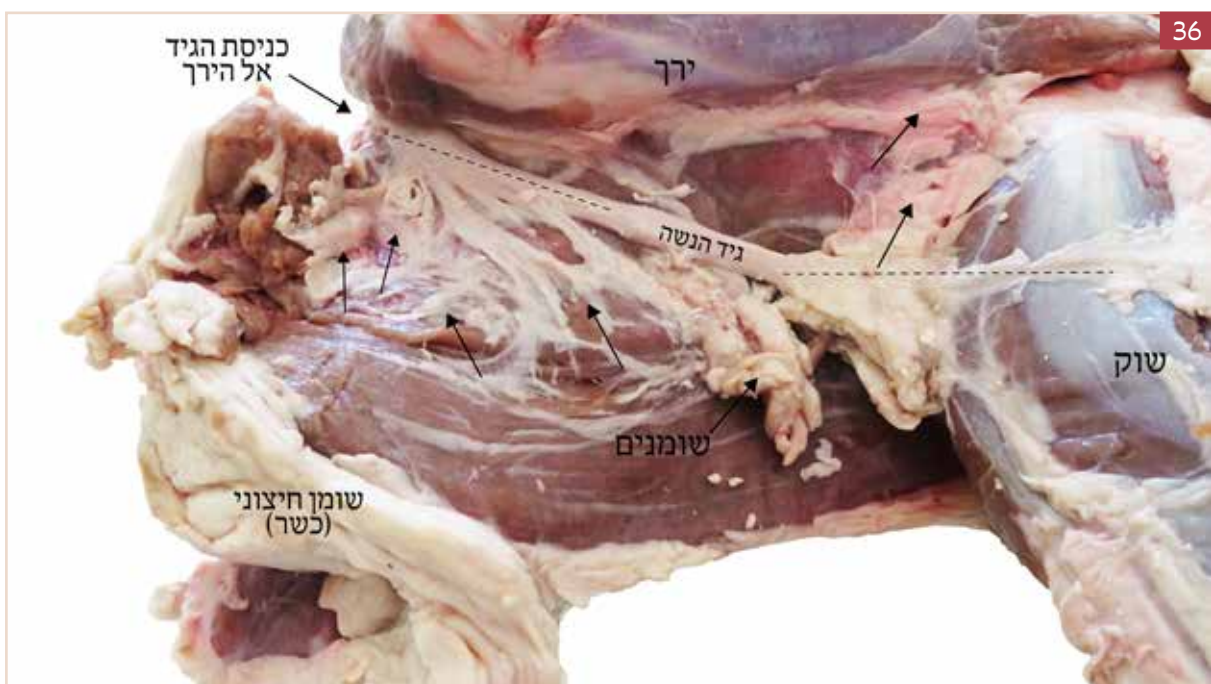
בין שרירי הירך מבפנים ישנה התרכזות בסיסית של שומן בסוף הירך, אשר בתוכו עוברים גידי הדם המרכזיים שבצד הפנימי של הירך (תמונה מס' 35). עם התבגרות הבעל חי מתפרסים שומנים באיזורים רבים בשטח הירך כמעט בכלולה (תמונה מס' 36).

שומן הגיד מתרכז בעיקר בחלק התחתון של הירך בין השרירים, שם עוברים גידי דם וסביבם נמצא השומן

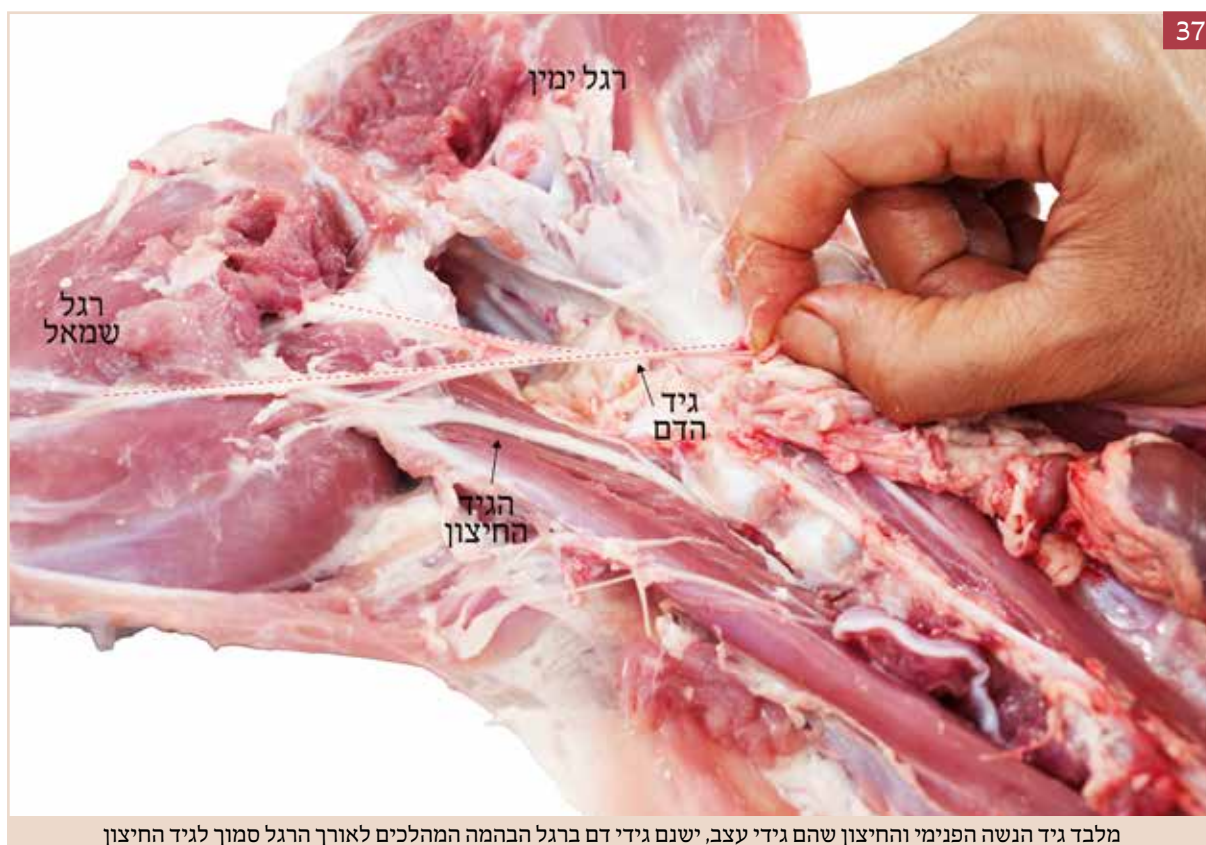
הגיד החיצון שולח פיצול החודר לתוך שריר ה'יד' שבירך ונקרא בשם 'גיד קרן צבי'

ככל שהבהמה מתבגרת שומן הגיד מתפשט יותר ויותר בין שרירי הבשר שבירך

גיד הדם

חוץ מגידי הדם הנ"ל שבשרירי הירך מבפנים, ישנם גידי דם עוקבים עם הילוך הגיד החיצון בירך כשהם מכסים את הגיד ברחבם, למן יציאת הגיד לכיוון הרגליים ועד סופו (תמונה מס' 37).

מלבד גיד הנשה הפנימי והחיצון שהם גידי עצב, ישנם גידי דם ברגל הבהמה המהלכים לאורך הרגל סמוך לגיד החיצון